

Den_stora_matchen

Arnaldur Indridason 2013

Sommaren 1972 och Reykjavik är en orolig stad. Schackmästerskapet skall hållas i stadens sportcenter och det kryllar av utländska gäster och korrespondenter. Det kalla kriget pågår för fullt och representanter från öst och väst eskorterar sina män, Spasskij och Fischer, till matcherna.

När förberedelserna når sin klimax blir en ung man grovt misshandlad på en biograf. Polisen har redan fullt upp men Marion Briem, som ansvarar för ärendet, är fast besluten att ta reda på vad som ligger bakom attacken.

Arnaldur Indridason är islänningen som har tagit världen med storm genom sina kriminalromaner om den komplexe polismannen Erlendur Sveinsson. I *Den stora matchen* använder han en dramatisk tidsperiod som bakgrund till en gripande redogörelse om mänskliga offer.

Inledningen är mycket bra. Året är 1972. Det året då alla lyssnade på Sylvia's Mother. Och då alla schackintresserade väntar på att "Den stora matchen", Århundradets match ska börja, den mellan Bobby Fischer och Boris Spasskij, mellan USA och Sovjetunionen.

En pojke hittas mördad på en biograf, knivhuggen i hjärtat. Pojken har en skolväska med sig och han går ofta på bio och sitter på samma plats varje gång på Hafnarbion. Pojken heter Ragnar Einarsson. Filmen var "Under urdarmånen" med Gregory Peck, en Western.

Urdarmåne: Olycksmåne som under medeltiden bådade farsot: en halvmåne som vandrade. Nordisk mytologi. Nämns bland annat i Eyrbyggarnas saga (isl. Eyrbyggja saga) är en av islänningasagorna.

Den handlar om koloniseringen av en del av västra Island.

http://sv.wikipedia.org/wiki/Eyrbyggarnas_saga

Marion Briem är kriminalaren. Marion Briem – som snart ska bli chef för en ung Erlendur – utreder fallet. Han arbetar tillsammans med Albert.

Kvinnan i biljettluckan, Kiddý, flickan i godisdisk, vaktmästaren, Matthías,

En kvinna av femton biobesökare, en var en känd meteorolog från TV.

The Stalking Moon, "Den Röda skuggan"

<http://www.nordicposters.com/movieposter/Den+r%F6da+skuggan>

Ragnar Einarsson har två yngre systrar.

Marion och Albert besöker familjen. Modern heter Klara,

Marion viskar:

Hör, himlens smed (skapare),

vad skalden ber.

Komme din milda

misskund till mig.

http://sv.wikipedia.org/wiki/Kolbein_Tumason

De besöker sjukhuset för att identifiera sin son. (

Sedan kommer ett långtråkigt avsnitt som tycks handla om Marion Briems uppväxt.

Husägaren, chauffören Athanasius, kallad gårdskar, sedan länge i familjens tjänst. Han vill att herrskapet ska erkänna vem Marion egentligen är. Det påstås att herrskapets äldsta son jurister är Marions far. Hans (Hens?) mor var danska och hette Dagmar. Hon dog när hen var tre år.

En regning höst fick Marion tbc. Och hamnar på sanatoriet.

Där tar läkarna hand om hans sjuka lunga. Athanasius hälsar på. Marion har en jämnårig vän Anton. Anton dör snart.

Marion skickas till ett sanatorium i Köpenhamn. Där blir han de andra isländska patienten. Han träffar flickan från Island. Hon är sjukare än han. Flickan heter Katrín och är Antons kusin.

Marion hade svår tbc i ena lungan. Den åtgärdades med så kallade gasbehandling. Senare uppfann läkemedel som botade tbc, först streptomycin och sedan isoniazid.

Ragnar samlade på inspelade ljud.

Meteorologen intervjuas.

Rättsmedicinaren. Tormar.

Marion träffar Kiddý.

Alberts fru heter Gudny. De harv tre barn. Albert ska fylla år.

De firar födelsedag på lyxrestaurangen Naust. Aperitifen är "Brandy Alexander"

<http://www.cocktailguiden.com/drink/brandy-alexander/S>

Spaskij träder in med fyra "sekundanter".

Rikki ringer Marion. Han tillhör polisens gamla bekanta. Han säger att Konni var på biografen. Konni har berättat detta för Svana. Konni dricker alltid rom.

På Café Napoléon träffar Marion Svana. Motvilligt berättar hon att Konni (Konrad) "hänger borta vid Blecket". Konni erkänner att han plankat in. Han la märke till en man som klunkade rom. Mannen körde därifrån i en Ford Cortina, Blå. Splitterny.

Belomorkanal-cigaretter har hittats utanför biografen, var Sovjetunionens populäraste märke.

Marion får ett telefonsamtal från en kvinna, Dagný. Tycks vara en syster till Marion. Denne vill inte ha med sin pappa att göra.

Albert åker till en av landets två agenturer för Fordbilar enligt Konnis beskrivning. En blå Corina har sålts till en flinskallig man som luktade alkohol för en månad sedan.

Marion träffar honom, han heter Hinrik. Han erkänner att han varit på biografen och druckit rom.

Han säger att han somnade. I bagageluckan i Cortinan hittas Ragnars blodiga skolväska. Hinrik grips.

Hinrik minns "jänkaren" på biografen. Därför att han sa "Skjusmi".

Albert och Marion börjar spekulera kring två - eller tre utläningar i biografen, de kan vara spioner som hemligt utbyter information, då får för sig att Ragnar i hemlighet spelar in vad de pratat om och därför dödar honom och tar med sig "bevismaterialet".

Marion tar med Konni till biografen. Han vill veta mer om kvinnan som Konni sett. En man satt bredvid och de hånglade hela tiden. Hon verkade vara flygvärdinna.

En annan av biobesökarna är Valdimar Másson.

Marion Briems chef heter Jóhannes.

En kvinna tar kontakt, det är "flygvärdinnan". Vill träffas på kafét Skúlakaffi. Hon heter Víactoría. Hon har sin makes kollega som älskare. Maken flyger ofta på USA. Hon arbetar på Hótel Loftleidir, det är där Bobby Fischer bor.

En man väcker Marion tidigt en morgon. Mannen heter Jósef, pensionerad kriminalare. Han säger att de ska fiska "sjurygg" - tydligen ett kodord. Joséf vill bara prata ute på havet. Utan avlyssningar. Om basen i Keflavík, skadegörelse från yttersta vänstern etc.

They'll meet in the Cinema. Ett samtal till Vidar Eyjolfsson, med kopplingar till gamla Socialistpartiet. Marion ska träffa Vidar, kamrer på Reykjavíks energiverk. Han var en av två revisorer för gamla Socialistpartiet. Socialistpartiet blev senare Folkalliansen.

Marion ringer sin halvsyster Dagný som har goda kontakter med Folkalliansen.

Folkalliansen, *Althýðubandalagið*, isländskt vänstersocialistiskt parti, grundat 1968 i anslutning till en äldre valallians mellan Socialistpartiet och socialdemokratiska utbrytare (1956). (19 av 80 ord)

Hon hade pratat med sin väninna Hrefna som kände **Vera Hertzsch**

Halldor Laxness är närvarande vid de fasansfulla Moskvarättegångarna där Stalin låter döma sina partikamrater till döden, men han låter sig övertygas om att detta sker för ett högt och rent ändamål. Laxness tvivlar inte ens när en av hans väninnor i Soujet, Vera Hertzsch, brutalt arresteras av Stalins hemliga polis och skickas i fördärvet medan han själv står bredvid och bara tittar på.

Dörrhandtaget på Vidars bil penslas för fingeravtryck.

Marion pratar med flygkaptenen, Victorian älskare.

Marion träffar Hrefna. Hon var i Moskva under samma tid som Vidar. Han är fortfarande ihop med Briet.

Marion berättar för Albert om Vidar och Socialistpartiet.

Marion söker upp Vidar Eyjolfsson. Han bli helt avvisad.

Men Vidar tar åt sig i sin ensamhet. Oroar sig. Han minns tiden på Leninskolan, när paranoian i Moskva nått klimax. Alla utlänningar levde farligt. Jurij hade i uppdrag att bevaka studenterna. Han blev Vidars och Briets nära vän. Briet ringer. Vidar talar om att polisen visat en bild av Jurij men han hade nekat. Vidar önskar att han aldrig gått med i sammansvärjningen.

Chefen Jóhannes kräver att Marion lämnar Vidar i fred. Åtminstone en dag. Politiska skäl. Från utrikesdepartementet. Det är amerikanarna som vill det.

Gordon Harris kommer från brittiska ambassaden. USAs ärkefiende. Harris identifierar Jurij Vygotskij, nr tre i den Sovjetiska Säkerhetstjänsten.